

Galatja

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XVIII, 12

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

December 1971

IZMALIČILI smo podobo svetosti. Brezkrvni, osladni Alojziji in Terezike mladini ne povedo nič, in to v najboljšem primeru. Največkrat puhti iz takih potvorb zaduh po trohnobi.

Gre za svetost iz mesa in krvi. Nekaj tega, kar so skušali Bernanos, še bolj Claudel, Mauriac in Graham Greene podati v svojih likih. Iz dna človeške bede so se v brezkravni ponižnosti dvignili ali bolje izničili do poveličanja odrešenjske milosti. V njih se „človeška komedija“ čudovito vtopi v „božansko komedijo“ odrešenja.

Če ugotavljajo koncilski očetje, da so vsi „verniki vabljeni in dolžni težiti po svetosti in svojemu stanu primerni popolnosti“, potem svetost ni zaprta za samostanskimi zidovi. Hoditi mora po cestah, živeti v tovarnah in zapuščenih predmestjih, na univerzitetnih katedrah in v domovih za onemogle. To je posebna pravica božjega ljudstva.

Če bi se svetniki kot taki že rodili, bi nam veliki petek ne bil potreben in velika noč bi ne bila zenit naših hrepenenj. Prav v tem je veličina odrešenja, da nas milost iz „suženjstva pokvarjenosti“ dviga v „svobodo božjih otrok“. Ni pa milost ne vsiljiva, ne nasilna.

Kdor prekrižanih rok čaka na svetost, je zakopal edini talent, ki bi ga bilo treba uporabiti do zadnje možnosti. Kristus je napovedal: vzel se mu bo še ta.

Zaupajmo, da tudi v modernem „suženjstvu pokvarjenosti“ so svetniki, in ti napovedujejo nov čas in ga tudi ustvarjajo. Kaj ni tudi danes vedelo za rešitev sveta množiti rod svetnikov?

franc sodja

lepo je biti mlad,

buenos aires 1971; (3, 66)

BARA REMEC — SVETA NOČ

To in podobne božične voščilnice je letos spet izdala Zveza slovenskih mater in žena v Buenos Airesu. Letošnje so stvaritev stud. arh. JOŽEJKE DEBELJAK - ŽAKLJEVE.

*Vesela novica je svet napolnila:
Prečista Devica je Sina rodila.
Nad Betlehemom je zvezda obstala -
pastirjem k štalici pot pokazala.
Še večjo dolžnost je izpolnila -
perzijskim carjem na pot posvetila.
Prinesli so mire, kadila, zlata,
dobili zato so plačilo neba.
Razjezil se je hudobni Herod:
da Car Pravečni rodil se je tod!*

*Vojakom ukazal dveletne fantiče
iskati, posekati jim glavice.
Jože stari pokliče Marijo -
z Jezusom proti Egiptu zbežijo.
O, naj Herod bo na veke preklet!
A Jezus odrešil bo ves svet.
Mi smo se danes razveselili,
rojstvu Njegovemu se poklonili.
Srečo naj dá nam v življenju vživati,
po smrti pa - v nebesih kraljevati!*

iz beloruščine je to kolednico za glas
prepsnil

tine debeljak

vsem slovincem

— pravico in mir!

slovenska kulturna akcija

EN AQUEL TIEMPO salió un decreto de César Augusto para que se hiciera el censo de todo el Imperio romano. Este primer censo tuvo lugar siendo Quirino gobernador de Siria. E iban todos a empadronarse, cada uno a su propia ciudad. También José, descendiente de la casa de David, subió a Galilea, de la ciudad de Nazaret, a Judea, a la ciudad de David, que se llama Belén, para empadronarse con Maria, su esposa, que estaba encinta. Encontrándose allí, le llegó el tiempo de su alumbramiento, dio a luz su hijo primogénito; lo envolvió en pañales y lo acostó en un pesebre, porque no había sitio para ellos en la posada.

Por allí cerca había unos pastores, que pasaban en vela y al raso las horas de la noche, guardando sus rebaños. Un

ángel del Señor se presentó ante ellos y la Gloria del Señor los envolvió con su luz, quedando todos sobrecogidos de espanto. Díjoles el ángel: No tengais miedo. Mirad, vengo a comunicaros una grata noticia que será motivo de alegría para vosotros y para todo el pueblo. Os ha nacido hoy en la ciudad de David un salvador, que es el Mesías, el Señor. Este será la señal para reconocerlo. Encontraréis a un niño envuelto en pañales y acostado en un pesebre. Y de improviso se dejó ver con ángel una multitud del ejército celestial, que alababa a Dios cantando:

Gloria a Dios en las alturas
y en la tierra paz a los hombres, en quienes Dios se complace.

slovenska prisotnost v svetu

BARA REMEC, akademska slikarka in redna članica Slovenske kulturne akcije od njenih početkov, je bila letos deležna svetovnega umetniškega priznanja. International Art Gallery v New Yorku, ZD, — je ena največjih in svetovno najbolj poznanih umetniških galerij na svetu: v njej so razstajali takšni mojstri kot so Klee, Picasso, Matisse, Dalí — je povabila našo slikarko, naj se uvrsti med njene stalne člane. Vodstvo galerije je našo slikarko obenem naprosilo, naj pošlje štiri primerke svojih del v stalno razstavo v galeriji na 1095 Madison Ave. 16. decembra letos je bila odprta XIII. mednarodna razstava Art Gallery, kjer bo do konca decembra razstavljena ena Barinih podob; druge bodo razstavili na naslednjih razstavah. — Naši slikarki, sodelavki naših knjig, revij in Glasa Slovenska kulturna akcija k temu mednarodnemu priznanju njene umetnosti iz srca čestita!

V trgu Villa Bosch pri Buenos Airesu je sanmartinski škof v soboto 4. decembra slovesno blagoslovil moderno, po najnovejših liturgičnih predpisih zasnovano in dograjeno cerkev, ki jo je zamislil, izdelal načrte zanjo in nje gradnjo ves čas vodil arhitekt **MARJAN EILETZ**, redni član Slovenske kulturne akcije in njen podpredsednik. Nova cerkev je pobudila veliko zanimanje med argentinskimi arhitekti in tudi buenosaireški največji časopisi so objavili velike fotografije nove cerkvene zgradbe. O tem in drugih delih arh. Eiletza bomo v januarški številki Glasa objavili njegovo lastno, širše razpravljanje pod zaglavljem „Pogovori z ustvarjalci“. Omenimo ob tem, da bo na sveto noč med polnočnico msgr. A. Orehar blagoslovil temeljni kamen slovenske cerkve Marije Pomagaj v Buenos Airesu, ob Slovenski hiši na Ramón Falcónu: tudi ta cerkev je delo arh. Eiletza.

LUČKA KRALJ JERMANOVA je slovenska profesorica glasbe v Bariločah, pod argentinskimi Andi, v enem najbolj svetovitih andskih letovišč Južne Amerike. Pred nekaj leti je tam ustvarila mladinski pevski zbor nazvan Otroški in

mladi pevčki iz Bariloč. Z vztrajnim delom, globokim poznanjem glasbene bogatije, s prefinjenim čutom za visoko izraznost — svoj muzikalni študij je začela kot šestletna deklica v rodni Gorici, pozneje je študirala tudi pri Franji Golobovi, v Argentini pa se je posebej posvetila zborovskemu dirigentstvu — je s svojim zborom nastopila novembra letos v Buenos Airesu s tremi koncerti, ki so pobudili veliko pozornost glasbene kritike in naši rojakinji dali vsa res zaslužena priznanja. Zbor je pod njenim vodstvom izvajal polifone kompozicije renesančnih, baročnih, romantičnih in modernih svetovnih mojstrov: J. P. Gallus je bil med njimi na častnem mestu; pokazal pa tudi svoje globoko poznanje domače in tuje folklore, tudi slovenske; na vseh koncertih so mladi pevčki poželi največji aplavz s črnsko duhovno pesmijo (negro spiritual). V posebni oddaji je koncert prenašal tudi argentinski Državni radio.

V Sao Paulo, drugo največje mesto v Braziliji je profesor za latinsko filologijo na Asiski univerzi Slovenec dr. **ENIJ ALOJZ FONDA**, doma iz Lokev na Primorskem. Prof. Funda je študiral najprej v Italiji, potem pa študij dokončal v Costanzi am Bodensee na Nemškem. V klasični filologiji je licenciral 1957 na katoliški univerzi v Sao Paulu (Brazilija); istotam je 1961 tudi doktoriral. Brazilska država ga je povabila, da zasede stolico latinske filologije na Asiski fakulteti. Na isti univerzi uči tudi Slovenec prof. **NIKO ŽUŽEK**, brat ljubljanskega jezuita p. Mihe Žužka, rektorja ruskega inštituta Russicum v Rimu prof. **Janeza Žužka** in treh znanih slovenskih misijonark zdravnic in dipl. farmacevtinje ss. Agne (Etiopija), Rezike (Pakistan) in Silve (Uganda).

V najnovejši argentinski vojaško-civilni navezi na Mont Everest je bil tudi slovenski andinist ing. **JURE SKVARČA**, ki je v argentinskem gorništvu poznan in priznan, saj je z bratom **PETROM SKVARČO** preplezal in skupno z argentinsko tudi slovensko zastavo zasadil na premnoge, doslej nedostopne ledeniške vrhove patagonskega gorovja.

kulturni večeri ki so bili

10. kulturni večer

Z 10. kulturnim večerom v soboto, 6. novembra 1971, ob osmih, v gornji dvorani Slovenske hiše, je Slovenska kulturna akcija sklenila svojo letošnjo serijo kulturnih večerov.

O DELU JUG. NARODNE ODBRANE v Argentini med 2. svetovno vojno je na podlagi dokumentarnega gradiva iz arhiva te organizacije predaval vodja zgodovinskega oddelka — ta odsek je večer tudi pripravil — dr. **Srečko Baraga**.

poet amerike

france papež

PODELITEV vsakoletne Nobelove nagrade za književnost ni samo pomemben dogodek v literarnem svetu, ampak je že precejšnjo vrsto let tudi svojsko kulturno politično dejanje, ali bolje, kulturno dejanje obdanó s politično resonanco. To je pravzaprav razumljivo, saj je vsak pomemben umetnik, posebno še pisatelj ali pesnik, na nek način važen političen faktor. Sodobna umetnost je v nemajhni meri angažirana umetnost.

PABLO NERUDA, čilenski pesnik in politik marksist je prejel letos Nobelovo nagrado za poezijo kot pesnik „trpečega človeka“, pesnik, ki „z elementarno silo razsvetljuje sanje in usodo vsega kontinenta“. Pesnik sam, ki je bil kandidat za najvišjo čast in nagrado že celo desetletje, pa je izjavil, da ima nagrado za „delež k boju za svobodo latinskoameriških narodov“.

Poleg vsega socialističnega realizma velike večine ogromne Nerudove poetične produkcije in poleg oblikovne avantgardnosti, ki zaide dostikrat v improvizacijo in politično retoriko („Hvala ti, Lenin... sin zemlje... za zrak in za kruh in za upanje!“ – Oda Leninu, 1959), je poetični izraz tega borbenega pesnika – ki je lahko v mnogih pogledih druga podoba Paula Claudela – velik in pomemben dokument življenja, dramatično silen in v svojih viških osupljivo odkrit. V razmišljanju o svojem delu pravi Neruda: „Pesnik mora biti delno tudi kronist svoje dobe, a njegova kronika ne sme biti kvintesenčna, ne kultivistično prefinjena. Biti mora kamenita, peščena, prašna in vsakdanje blatna. V nji se mora čutiti sled uboštva in brezkoristnosti dni, gnus in človeška žalobnost.“ Se pravi, da je osnovna tema Nerudove poezije neka eksistenčna občutljivost, posluš ameriškega množičnega človeka in sploh človeka kot predstavnika proletariata.

Od tridesetih in toliko pesniških zbirk, ki jih je Neruda napisal od leta 1920, moram zapisati vsaj tele: *Residencia en la tierra* (Zemsko bivališče) 1933, in predvsem *Tercera residencia* (Tretje bivališče), 1947, kjer prevladuje poetična intuicija tesnobe, iskanje smisla življenja in smrti. V tej zbirki raste umetnina že iz ostre zavesti zemeljskosti in družbenih dejstev v novo, revolucionarno podobo človeka. S španijo v srcu zapiše pesnik: nekega jutra je vse gorelo, grmade so vstajale iz zemlje in požirale bitja. V spevu o Bolívarju poveljuje revolucijo:

Oče naš, ki si na zemlji, v vodah in v zraku
vseh naših razsežnih širjav,
vse nosi tvoje ime, oče, v naših bivališčih...
Spoznal sem ga nekega jutra
v Madridu pri vходу v Peti regiment.
Oče, sem kriknil, si ali nisi – kdo si?
On pa se je ozrl na vojašnico ter dejal:
„Vsakih sto let se prebudim, ko se ljudstvo prebudi.“

Zanimiva in po svoje lepa je Nerudova pesem iz zbirke *Odas elementales* (Osnovne ode) 1954, kjer poje dolge speve zemlji in morju; jezik in slog Nerudove poezije je tu presnovljen; prerašča socialistični realizem v intimni poetični materializem. Tu so ode čebuli, mesu in juhi, ode tiskarstvu, žagi ip.

Leto 1954 je bilo za pesnika leto transcendentnih odločitev. Bil je izvoljen, s podporo komunistov, za senatorja provinc Tarapacá in Antofagasta. Takrat je prejel tudi državno nagrado za književnost in je legalno spremenil svoje ime Nef-talí Ricardo Reyes v Pablo Neruda, povzeto po češkem liriku Janu Nerudi. Julija 1945 je vstopil v komunistično stranko in še isti mesec začel pisati svoj morda najboljši poem *Višave Machu Picchu*, ki je povzet v zbirko *Canto general* (Splošni spev) 1950. Neruda je realisti, romantik in svojski metafizik; je pesnik kamenite andske kordiljere, južnih samot, nedostopnih solin in vetrovnih obrežij Atlantika, predvsem pa tistega časa, ki ustvarja in požira usode ljudstev. Iz njegove najvažnejše zbirke *Canto general*, ki jo je napisal povečini v letih 1948 in 1949 – v letih ilegale in blodnje po tujini, v letih, ko je vladal González Videla, ki je odkrito preganjal delavske sindikate, predvsem pa člane komunistične stranke in še posebej Nerudo – veje globoka občutnost do ameriške zemlje, globoka socialna prizadetost.

V pesnitvi *Višave Machu Picchu* se vzpne poet prek divje, izgubljene gošče v višave samotnega gorskega kolosa, prodirajoč v nedoumljive skrivnosti stare Amerike. Veličastna kamenita inkovska tradnjava, kjer so človeške noge ponoči počivale ob orlovih nogah, ga pritegne nase in mu govori o prepadih življenja in smrti. Čas je vdrl v vse, tisoč let časa in zraka in vse – obleke, kože, vrči, besede, vino in kruh, vse je padlo v zemljo in v kamen. V *Machu Picchu* doživlja Neruda – kot Dante v Peklu svoje Komedije – človeško bedo in trpljenje; kameniti skladi sivega zidovja so mu simbol človeške zaslužjenosti:

Machu Picchu položil si
kamen na kamen, a v temelje cunje.
Oglje na oglje, a na dno solze.
Ogenj v zlato, vanj pa tresoč se,
rdeč žlebič krvi.
Vrni mi sužnja, ki si ga pokopal!
Stresi iz zemlje trdo skorjo kruha,
odkrij mi oblačila bednega
delavca, odpri njegovo okno,
povej, kako je spal, kako živel...!

Velika tema Nerudove poezije je Amerika – tista skrita v bednih predmestjih, v zapuščenih vaseh gorskih planot, v širnih zemljah brez imena. Amerika v krvavih krempljih kondorja, Amerika vržena v areno tepenosti in ponižanja. Velika človeška tema je tema črnega človeka Amerike. V zbirki *Canción de gesta* (1960), kjer slavi dogodke na Kubi, pravi Neruda v pesmi *Plešem s črnici*, da so ti dali novemu svetu sol, ki mu je manjkala. Brez črncev bi ne tolkli bobni, ne dihale kitare. Amerika je bila negibna, dokler se ni med palmovimi vejami zganil prvi črnski par. Indijanec in črнец – dva najbolj človeška tipa Amerike, dva tipa bednosti: roditi brez pomoči sredi poti, ne imeti ne krožnika ne žlice, ampak udarec za plačilo, videti sestro prodano v sužnost, mleti moko celo stoletje...

grem in bom plesal po cestah
s črnimi brati iz Habane.

Pablo Neruda, čigar socialno prizadeta pesniška zavzetost me spominja nekoliko na našega Kosovela, Albrehta, Seliškarka, Klopčiča in druge, kljub socialističnemu shematizmu in voluntarizmu vsebuje globoke in občutene dosežke človečnosti. Pesem *Pika* iz zbirke *Estravagario* (1958) ima samo dve vrstici in se glasi:

Ni širšega prostora, kot je bolečina,
ni veselstva razen tistega, ki krvavi.

Iz Nerudove poezije veje sočutje do najnižjega človeka pa globoka ljubezen do vsega zemeljskega. Njegov kritični in latinskoameriški marksizem ga ne ovira, da bi ne bil velik narodnjak in rodoljub. Tako pravi v *Odi Čilu*:

Američan sem
in moje srce
je kot široka pampa,
ki jo križajo poti
in ptiči,
v njej gore ognji...
Ampak moje telo, domovina,
zahteva tvojih snovi.

Letošnji Nobelov nagrajenci, čilenski pesnik Pablo Neruda, rojen v Parralu leta 1904, je poklicen diplomat in aktiven politik; služboval je v Rangu, na Cejlonu, v Bataviji, Meksiki in leta 1933 v Buenos Airesu. Sovjetska zveza mu je leta 1949 podelila Stalinovo nagrado. Pred dvema leti so ga postavili kot kandidata za predsedniško mesto čilenske republike; pozneje so se levičarji zedinili ob Salvadorju Allendeju. Od aprila 1971 je Pablo Neruda čilenski veleposlanik v Parizu.

pogovori z ustvarjalci

filozof in pedagog

dr. vinko brumen

Šele ob koncu najinega razgovaranja mi je prišlo na misel, da moram dr. Brumna bravcu Glasa najprej predstaviti. Res se nam je sam v zadnjih petindvajsetih letih zadosti vredno predstavil s svojimi knjigami, esejji, predavanji, dialogiranjem. A njegova življenjska pot je večini nepoznana. Na mojo tiho željo, da nam to pot vsaj narahlo odkrije, je s svojim prleškim nasmeškom dejal:

Po poreklu (šalovci pri Središču ob Dravi) sem Prlek iz skrajnega jugovzhodnega konca Slovenskih goric. Po študiju (Središče, Ormož, Maribor, Ljubljana) sem profesor pedagogike in filozofije ter doktor filozofije; izpopolnjeval sem se v Nemčiji in Angliji. Po poklicu pa bi težko povedal, kaj sem. Že v 5. razredu ljudske šole sem v nalogi napisal, da bi rad bil profesor. Res sem učiteljeval kot profesorski pripravnik v Slovenjgradcu in Ljubljani, kot profesor v Ljubljani in kot profesor ter ravnatelj v Gorici, in sedaj predavam na filozofski fakulteti ukrajinske univerze v Buenos Airesu, vendar sem večji del svojega življenja moral dati delu v knjižni založbi. Če vzamem poklic kot notranji, osebni klic, sem od nekdaj nihal med učiteljevanjem in raziskovanjem. Oboje si ne nasprotuje, a se tudi ne krije: učimo, kar že vemo, iščemo, kar bi radi vedeli. Danes mislim, da bi mi bolj ustrezalo raziskovanje, saj še vedno raje iščem novih spoznanj in budim v drugih željo po njih, kakor pa ponavljam že znana.

Pisati sem začel že v vseučiliških letih. Napisal sem o Slomškovem „Blažetu in Nežici“ knjigo, ki sta jo kot doktorsko tezo za izpitno komisijo ocenila dr. Karel Ozvald in dr. Franc Kidrič, za založbo pa dr. Fran Kovačič; izšla je v Mariboru (Blaže in Nežica. Kulturno-pedagoški pomen Slomškovega dela. 1936). Pozneje sem izbrana poglavja Slomškove knjige izdal v Mohorjevem Cvetju iz domačih in tujih logov, ki ga je tedaj uredil Jakob Šolar (A. M. Slomšek, Blaže in Nežica. Ljubljana 1943). Življenje in delo Janeza Ev. Kreka sem začel raziskovati na pobudo Ivana Dolencu. Uredil sem 5. zvezek Krekovih Izbranih spisov, ki je bil dotiskan v Celju in uničen leta 1941. Mnogo tam zbrane tvarine in še druge sem porabil mnogo pozneje za Srce v sredini (Buenos Aires 1968). V učiteljevanju sem sestavljal za učence zapiske iz strok, ki sem jih učil, in te so mi že po mojem odhodu v Argentino izdali v Trstu (Psihologija in pedagoške vede za učiteljska, 1949). V Ljubljani se mi je ob koncu vojne izgubil rokopis Obče pedagogike. V Argentini so me razmere vedno bolj silile v razmišljanje o vprašanju našega posebnega položaja, zlasti kulturnega. Plod tega so razni manjši spisi, pa tudi Iskanja (Buenos Aires, 1967). Vsega, kar sem v življenju napisal in objavil, ne bi niti znal naštet.

Ste ustanovni član Slovenske kulturne akcije; pred osemnajstimi leti ste jo pomagali priklicati v življenje. Kaj vas je takrat z drugimi vred nagnilo k ustanovitvi tega tako svojiskega organizma, ki mu v slovenskem kulturnem življenju res ni primere?

Če je ustanovni član, kdor je član od začetka, sem ustanovni član Slovenske kulturne akcije. A nisem bil med tistimi, ki so Akcijo dejanski ustanovili. Niso me k ustanovitvi povabili, pač pa takoj za tem k vstopu. Vabilo sem sprejel in sem ostal v Akciji vse do danes, četudi nisem mogel biti vedno zadovoljen z Akcijo in njenim delom.

Kaj je bilo vsa leta vaše specifično delo v SKA? Kaj je delal filozofski odsek, kjer ste bili zadnja leta tudi vodja?

Ves čas sem član filozofskega odseka, vrsto let sem mu bil vodja. Namen odseka je bil zbirati k skupnemu filozofiranju in medsebojnemu pobujanju; iz takih sestankov naj bi vznikli tudi nastopi pred javnostjo. Za sestajanje nismo nikoli našli potrebnega časa in delo odseka se je kazalo le v predavanjih članov na kulturnih večerih. Filozofirali pa smo in še filozofiramo vsak zase. Škoda.

Vseh osemnajst let življenja Kulturne akcije ste med njenimi najvidnejšimi rednimi člani, tudi najbolj produktivnimi. Če se danes ozrete na prehojeno pot: se vam zdi, da je Kulturna akcija v teh letih zares služila svojemu namenu? Mu je še zvesta? Je dosegla in dosegla svoje cilje?

Svojo sodbo o poti in delu Slovenske kulturne akcije sem že pred časom napisal v članku, ki ga še nisem priobčil. Morda vam ga pošljem za objavo v Glasu. Teško bi v nekaj besedah izrazil svoje mnenje.

(Zaupam: Omenjeni članek z naslovom „Izpraševanje vesti Slovenski kulturni akciji in njenim kritikom“ mi je dr. Brumen že poslal: brali ga boste v bližnji januarski številki Glasa. – urednik)

Kako gledate danes na pojav Slovenske kulturne akcije v slovenskem kulturnem prostoru? Je nje delo sploh še potrebno in primerno? Če je, komu je namenjeno?

Tudi na to vprašanje boste našli odgovor v omenjenem članku. Dejtal pa bi, da naj bi po moji sodbi SKA družila vse zdomske (in zamejske) ustvarjalce ter bila pobudnica ustvarjalnega dela, zlasti kolikor to vznika iz zdomstvu lastnih problemov in jim išče rešitev. Tudi če bi odpadle vse ovire našemu javljanju v domovini, tam ne bi imeli dovolj umevanja za naše posebne probleme in jih ne bi reševali. To moramo sami storiti in v tem je tudi srčica naloge Slovenske kulturne akcije, čeprav ne samo nje.

Koga naj Slovenska kulturna akcija danes zajame med svoje redne člane ustvarjalce? Ustanovniki se staramo, prvi redni člani tudi, nekateri so se celo že umaknili v boljši svet, drugi se ne oglašajo več – mladih talentov ni, četudi poslušamo od vsepovsod in veinven: privabite mladino...

Redni član Slovenske kulturne akcije naj bi po mojem bil vsak zdomec (in zamejec), ki hoče ustvarjalno kulturno delati. V Akciji naj bi vsak našel umevanje in pobude za svoje delo, pa priložnost, da z njim, posebej še z dosežki, seznaniti tudi druge in sploh vso našo skupnost. Poleg teh pa naj bi bili člani SKA vsi zdomci (in zamejci), ki se zavedajo važnosti naloge Slovenske kulturne akcije, hočejo njeno delo podpreti in kakorkoli pri tem sodelovati. Nezavednost mnogih in zlasti še odsotnost mladine sta hudi oviri pri Akcijinem naporu. Še hujša so razdiralni napadi nanjo, ki si jih more privoščiti le, komur povsem manjka čut odgovornosti za usodo skupnosti.

Kot pedagog, ki poznate slovensko zdonsko skupnost, posebej v Argentini: menite, da so med našo mladino ustvarjalni talenti? Če so, kaj naj stori Slovenska kulturna akcija, da jih pritegne?

Ne vem, zakaj naj bi rojenice med nami prenehale z izročanjem ustvarjalnih darov z našim odhodom iz domovine. Dejstvo, da ustvarjalnih nadarjenosti med mladimi nismo znali odkriti in pritegniti, pomeni poraz naše kulturne politike. Morali bi jih iskati, jih voditi in gojiti ter jim dajati priložnost, da bi se mogli uveljaviti tudi v Akciji, četudi bi se ta morala zato nekoliko prilagoditi in spremeniti svojo podobo.

Ali more mlad, v Ameriki rojen Slovenec, sploh še slediti namenom in ciljem Slovenske kulturne akcije, ki je po svojih pravilih ustanova zgolj z d o m s k i h kulturnikov, saj v Ameriki in drugod rojeni Slovenci niso več zdomci?

Slovenska kulturna akcija je zdonska (in zamejska) ustanova, ker smo jo ustanovili in doslej v njej delali zdomci (in zamejci) in ker smo kot taki stali pred novimi problemi, ki smo jih morali reševati, oziroma, ker pač živimo posebno zdonsko (in zamejsko) življenje, iz katerega razmišljamo, pojemo, igramo... Kultura je cvet in sad, naše zdomstvo (in zamejstvo) je deblo, na katerem in iz katerega ta sad raste in zori. Kolikor je kulturna dejavnost pristna, je svojska, res zdonska (in zamejska) kultura in kot taka posebna razsežnost slovenske kulture.

A to, kar imenujemo zdomstvo, in s tem menimo naše izseljske skupnosti in njihovo življenje, se spreminja: prišleci iz domovine se starajo, nekateri so že omagali, marsikdo je umrl; za nami so tukaj rojeni, ki niso zdomci, a so zdomcev potomci, so nadaljevanje zdomstva, čeprav ne v premi črti, ker so tudi nekaj novega, z njimi se to, kar smo vajeni imenovati zdomstvo, v svoji naravi spreminja in mu bomo najbrž morali najti celo nov naziv, da sedanji ne bo za nove odbijajoč.

S spremembo, recimo, človeške osnove naše skupnosti, se spreminjajo tudi njeni problemi in se spreminja njena kultura kot delo in kot plod tega dela. Kakor prihodnost vsega, kar smo v zdomstvu naredili in ustvarili, je tudi prihodnost Slovenske kulturne akcije odvisna od tega, kolikor se bo znala novi stvarnosti prilagoditi, si jo vkleniti in ji služiti. Kajti kultura tudi služi in naj služi življenju, zato življenja ne sme ustavljati, marveč iti z njim, četudi ga vodi.

V čem vidite naglavno pomanjkljivost Slovenske kulturne akcije? V vodstvu? V delu? V načrtu ali v zasnovi? Je njen ustroj, kakor ga izkazujejo pravila, res sodoben? Si ne želi slovenski zdomec vesoljskega veka drugačno obliko, pa tudi drugačno dejavnost v Kulturni akciji? Vprašujem zato, ker vem, da imate veliko stika s široko slovensko javnostjo.

Glavna pomanjkljivost Slovenske kulturne akcije je ista, kot je glavna pomanjkljivost vsega našega življenja in dela: zaostajanje v koraku z življenjem.. Preveč smo zagledani v preteklost in življenje nam polzi iz rok. In z njim nam odhaja tudi mladina, ki že po svoji naravi gleda bolj v prihodnost kot v preteklost. Živeti moramo svoje sedanje življenje, ne nekdanjega, iti moramo z njim v prihodnost. K našemu, večkrat nerodno zastavljenemu vprašanju o razmerju do preteklosti, bi pripomnil le, da moramo preteklost spoštovati, živeti pa sedanjost in delati za prihodnost, kakor se je izrazil nek argentinski politik. Ker je to naš morda osrednji problem, bi bilo treba o njem več govoriti, a tukaj ni mesta za to, saj vidim, da v mislih že oblikujete novo vprašanje.

Kakšen naj bo, po vaše, odnos Slovenske kulturne akcije do kulturne dejavnosti in kulturnih delavcev v matični Sloveniji?

Slovenija je ena sama, čeprav je širša in ima več razsežnosti, kakor smo tudi mi sami nekoč vedeli. Kulturno ustvarjanje, kolikor je slovensko, je tako slovensko ono v domovini, kot naše v zamejstvu in zdomstvu. Vsi delamo na isti nalogi. A oni delajo v razsežnostih slovenstva, kakor se njim odpirajo, pred nami so nekatere druge. Naše delo je posebna obogatitev slovenske kulture v novi, prej manj gojeni razsežnosti. Kakšno bo razmerje med obojimi delom in med delavci, zavisi od okoliščin, ki so menljive.

Kje je po vaše vzrok vedno večjega upadanja v zanimanju za slovensko kulturno dejavnost v na-

šem zdomstvu? Kako da je pri vsej propagandi krog kulturnih odjemalcev vedno ožji? Se vam zdi, da nas je že nadomestila kulturna prizadevanost ustvarjalcev iz matične Slovenije, ki sega v zamejstvo in zdomstvo s knjigami, listi, revijami, koncerti, razstavami...?

Mislím, da sem bistvo odgovora na to vprašanje nakazal že na 8. vprašanje. Starejši omagujemo in mlajši ne stopajo na naša mesta, ker pač ne vidijo v našem delu pravega pomena zanje. Kulturno delo domovine je za nas važno, a tega, kar naj bi mi opravili tukaj, ne more nadomestiti.

More, po vaše, kulturna odjuga v matični Sloveniji – iz srca si želim, da je ta odjuga zaresna in da se več ne ustavi! – nadomestiti in celo prevzeti delo Slovenske kulturne akcije?

Odgovor na to vprašanje je že v prejšnji točki.

Kako gledate na publicistično delo v Slovenski kulturni akciji? Kaj menite o Meddobju? Kaj o Glasu SKA? Se vam obe publikaciji zdita zadosti sodobni? Sta zvesti cilju? Kažeta pravo lice in podobo naše zdonske kulturne zmogljivosti?

Da bi mogel odgovoriti na to vprašanje, bi se moral razgovoriti bolj, kakor se tukaj morem in smem. Le na kratko nekaj o obeh glasilih Slovenske kulturne akcije: **M e d d o b j e** naj bi vedno skušalo ohraniti višino in vendar naj bi skušalo biti živahnije; obravnava naj pereča in spornejša vprašanja, a vedno stvarno in odprto tudi za drugačne sodbe o njih; naj se ne boji kulturne polemike; izhajalo naj bi redneje in pogosteje, četudi v manjšem obsegu. – **G l a s** naj bi bil v glavnem informativni glasnik, obveščal naj bi o kulturnem življenju med nami, doma, v svetu in posebej v Argentini, naj bi pomagal najti stik s tukajšnjim kulturnim življenjem tistim, ki jim je to težko; po možnosti naj bi ne posegal v zadeve, ki bi mogle izzivati polemike. Te naj prepušča Meddobju.

V letih svojega zdomstva ste dali Slovencem dvoje odličnih knjižnih del: Iskanja in Krekovo biografijo Sree v sredini. Kakšen je bil odziv na obe knjigi? Kako gledate sedaj nanju? Čul sem, da se tudi v Sloveniji zanimajo zanju, posebno za Kreka, in da je menda pokojni profesor Dolenc celo pripravljaval ponatis Srea doma.

Kot je naravno, še sam nisem povsem zadovoljen s svojimi knjigami.

I s k a n j a so bila napisana v naglici, v kakih treh mesecih, deloma celo na dnevnih potovanjih po vlakih, ker sem rokopis namenil predložiti za Velikonjevo književno nagrado, ki sem jo potem tudi dobil. Če bi mogel pisati mirneje in več časa, bi mogel marsikaj bolje razviti in točneje opredeliti. A, kdo bi jih založil, če bi bila obširnejša? Mogel pa bi napisati še kaj podobnega, saj mi naša stvarnost proži mnogo vprašanj, o katerih neprestano razmišljam. Da bi svoje misli mogel zapisati, pa bi potreboval časa, miru in – založnika.

S Sreem v sredini sem tudi hotel, četudi sem ga pisal dve leti, ker sem moral izkoristiti priložnost, ko je mogla razmeroma obširna knjiga iziti. Za to knjigo so zvedeli tudi doma, odkoder sem celo dobil nekaj pisem od neznanih mi ljudi. Rajni profesor Ivan Dolenc se je res mnogo trudil, da bi knjigo ocenili tudi doma in da bi jo izdali v ponatisu ter bi se tako vzbudilo novo zanimanje za Janeza Ev. Kreka. Doslej iz tega ni prišlo nič konkretnega.

Kakšni so vaši načrti za naprej?

V naših razmerah, tudi osebnih, je o načrtih težko govoriti. Drobim se v predavanjih, ki jih izvečine ne napišem, in v člankih, ki izhajajo tu in tam. Z njimi spremljam našo najbolj perečo stvarnost.

Kakšno je vaše delo na kulturnih večerih Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu? Kaj sploh mislite o njih in drugih prireditvah v Kulturni akciji? Česa pogrešate?

O kulturnih večerih lahko rečem samo, da so nam potrebni: seznanjanje javnosti s tem, kar delamo; so držanje naše skupnosti v napetosti, brez katere bi splahnela; so poskusno reševanje vprašanj, ki bolijo in se jih včasih kar nočemo lotiti, so za marsikoga edina resnična kulturna hrana, ker ni našel živega in plodnega stika s kulturnim delom domačinov; so, skratka, toplomer našega javnega kulturnega življenja.

Kaj bi hoteli s teh strani posebej povedati slovenskemu zdomskemu kulturniku? Kaj slovenskemu kulturniku v zamejstvu? In kaj onemu v matični domovini?

Ne vem, kaj bi razen tega, s čimer sem skušal odgovoriti na vaša vprašanja, mogel še povedati. Delajmo, sodelujmo in tekmuймо, saj se trudimo za isto stvar, četudi v raznih okoliščinah in razsežnostih! Trudimo se za več dialoga! Znajmo preseči različna mnenja in sosedske spore, kadar

gre za naše skupno dobro!

Še to bi rad omenil, da sem naše zamejce večkrat dal v svojih odgovorih v oklepaj. Nočem jim namreč vsiljevati svojega mnenja in naših problemov. Naj se sami izrazijo o svojih in kazalo bi, da si med njimi čim prej najdete koga, ki bo z njihovega in svojega stališča očrtal razmerje do slovenstva, kulture, zdomstva in Slovenske kulturne akcije.

n j , decembra 1971.

zakaj po 18 letih sprememba v izdajanju publikacij — povabilo k naročnini —

VES ČAS OBSTOJA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE smo ravnali tako, da smo napovedali letnik knjižnih izdaj naše založbe: revijo Meddobje, knjige, tudi Vrednote, izredne izdaje in mesečnik (prej štirinajstdnevnik) Glas SKA – vse hkrati. Naročniki so z naročnino plačali določeno število zvezkov Meddobja, napovedane knjige, pa nedoločeno število Glasa. Dogajalo pa se je, da smo iz različnih razlogov, največkrat brez lastne krivde, izdali napovedano Meddobje in knjige v dveh, celo v treh letih, namesto v enem. To pa nam je nanese dvojno gospodarsko izgubo: zaradi nenehne inflacije v Argentini, kjer je sedež naše založbe, so se nam stroški, preračunani za eno samo leto, zaradi zakasnelega izdavanja povečali za mnogo več, kot pa nam je naročnina dejansko dala; drugič pa – Glas smo naročnikom pošiljali po dve leti in več, čeprav so ga plačali le z enoletno naročnino, tedaj samo za eno leto.

Da se temu dokaj negospodarskemu in gmotno nevarnemu pojavu v Kulturni akciji poslej izognemo, smo se zdaj odločili razpisati naročnino predvsem za to, kar je za Slovensko kulturno akcijo pri njenem publicističnem opravilu najvažnejše: za MEDDOBJE in za GLAS SKA. Oboje bomo izdajali redno: štirikrat na leto Meddobje, vsak mesec pa Glas. Morebitne izdaje KNJIG pa bomo sproti najavljali, brž ko bo kako knjižno delo toliko pripravljeno, da bo zadostilo našemu teženju po kakovosti in da bomo hkrati zanesljivo poznali obseg, opremo in stroške, ki nam jih bo taka knjižna izdaja nanese.

Druga sprememba, ki jo zdaj najavljamo vsem prijateljem in naročnikom naših publikacij, pa je izdavanje in razpošiljanje GLASA SKA. List smo dolga leta izdajali vsakih štirinajst dni, zadnji dve leti ga izdajamo mesečno: brezplačno vsem nenaročnikom, za katere menimo, da z zanimanjem spremljajo dejavnosti slovenskega kulturnega ustvarjanja v zdomstvu v okrožju Slovenske kulturne akcije: se pravi – 1100 izvodov zastonj, pri katerih smo mogli računati kvečjemu na nekatere prostovoljne prispevke; manj kot 300 izvodov je bilo vključenih v naročnino; 100 izvodov nam je ostalo za naknadno oddajo in za arhiv.

Menimo, da je 18 let zastonjskega razpošiljanja Glasa nad tisoč rojakom po vsem svetu zadostna doba in da je prišel čas, ko naj se pokaže, kdo zna zares ceniti delo Slovenske kulturne akcije in njen mesečnik Glas; komu je resnično kaj za list in komu ne. Vsi, ki Glas in prizadevanja Slovenske kulturne akcije cenijo, bodo list naročili in plačali: vedno smo pripravljene, čeprav težko, upoštevati probleme posameznih naročnikov. Vsej ostali množici dosedanjih prejemnikov Glasa bomo od časa do časa poslali ta ali oni propagandni listič zastonj vselej, kadar bo kaj posebno novega v življenju in delovanju Kulturne akcije, z željo, da to oznamimo širokemu krogu slovenskega zdomstva in zamejstva.

Današnje decembrsko številko z najavo teh novosti – prav zato se nam je tudi zakasnila – pošljemo kot zadnjo letošnjo številko vsem, katerim smo Glas SKA doslej pošiljali. Novo januarsko številko, s katero bo Glas začel 19. leto življenja, bomo razposlali vsem, ki so doslej vsaj s prostovoljnimi prispevki in še posebej z jubilejnim skladom pred leti prispevali večje ali manjše denarne vsote. Februarsko številko pa bomo poslali samo onim, ki se bodo zdaj na Glas posebej naročili in se obvezali, da nam v teku leta plačajo določeno naročnino; pri tem bomo, kot smo že povedali, radi upoštevali izjemne primere.

NAROČNINA ZA GLAS in MEDDOBJE 1972

OPOZARJAMO naročnike v Argentini, da smo pri določanju višine naročnine upoštevali, da se bodo januarja 1972 tiskarniški in upravni stroški izredno povečali; neprimerno se nam zdi poznejše doplačevanje zaradi novih porastov v stroških.

NAROČNINA za 12 številok GLASA SKA za 1972 (8 strani, dozdanje oblike) je:

v Argentini 25 novih pesov
drugje po svetu 3 ameriške dolarje
ali njim odgovarjajoča tuja valuta

NAROČNINA za 4 zvezke MEDDOBJA (80 strani vsak in 4 strani umetniške priloge) v dozdanji obliki in opremi:

v Argentini 80 novih pesov
drugje po svetu 10 ameriških dolarjev
ali njim odgovarjajoča tuja valuta

NAROČNINA za GLAS SKA in MEDDOBJE skupaj je:

v Argentini 100 novih pesov
drugje po svetu 12 ameriških dolarjev
ali njim odgovarjajoča tuja valuta

IZ vsega povedanega je jasno tole: ni nujno, da kdo naroči Glas in Meddobje skupno; lahko laroči samo prvo ali drugo, lahko oboje (v tem primeru uživa majhen popust.) Za takšno naročnino smo se odločili v prepričanju, da se bodo nekateri zanimali bodisi iz splošnih, predvsem iz gmotnih razlogov samo za Glas SKA, drugim spet se bo zdelo pomembno prejemati in brati samo Meddobje. Resnično slovensko zdomsko kulturo ljubečim rojakom tako nudimo možnost, da se vsaj v majhni meri povežejo v družino Slovenske kulturne akcije po Glasu, če res ne zmorejo stroška za dražjo revijo Medobje.

PROSIMO in VABIMO vse naše prijatelje, da napovedane publikacije za leto 1972 naroče. Posebej se priporočimo vsem POVERJENIKOM, da vsak na svojem področju izvedejo posebno nabiralno akcijo za naročnino naših publikacij ter nam vsaj javijo, koliko izvodov Glasa in Meddobja naj jim poslej pošiljamo, če že ne zmorejo kar v en mah zbrati potrebne naročnine.

Hvaležni bomo tudi vsem, da skoraj poravnajo vse zaostale denarne obveznosti do naše založbe, pa tudi da čimprej plačajo novo naročnino za naše publikacije: teže nas žalibog dolgov, za katere moramo plačevati precejšnje obresti. Vsa naročila, prosimo, pošljite na naslov naše pisarne: Slovenska kulturna akcija, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. Čeke in kakršna koli druga denarna nakazila pa izključno na ime Ladislav Lenček, prav tja.

Zanima nas, na kakšen odziv bo naletelo tole naše povabilo k naročnini za novi letnik naših publikacij. Vemo, da smo pred odločilno preskušnjo naše zdomske kulturne javnosti in hkrati gospodarske zmogljivosti Slovenske kulturne akcije. Kajti če se bo izkazalo, da je premalo zanimanja in razumevanja za kulturno delo in z njim združene žrtve, ali pa da jih morda ne znamo pobuditi, ali pa celo, da je znana žalostna in boleča gonja proti Slovenski kulturni akciji v zadnjih letih že obrodila nesrečen sad grenke nenaklonjenosti, celo nasprotovanja v širokih krogih slovenskega zdomstva, prav verjetno ne bomo čakali bližajoče se dvajsetletnice naše ustanove.

VSE ROJAKE V SVOBODI PROSIMO:

PREMISLITE IN ODLOČITE SE!

ODBOR SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

iz slovenske kulturne akcije

pred novim letnikom publikacij slovenske kulturne akcije

Z NOVIM LETOM 1971 začinjamo XII. letnik izdaj Slovenske kulturne akcije.

Smo v težki gospodarski krizi, ki se utegne 1972 še zaostri, da nam utegne zavirati kulturno dejavnost, če ne celo onemogočiti. Številne izdaje prejšnjega letnika so nerazprodane. Kljub veliki popularnosti pisatelja Karla Mauserja njegova zbirka črtic *Na ozarrah* ni našla poti med občinstvo v tolikšni meri, kot bi si jo želeli. Enako se čudimo, da domobranci niso segli po povesti iz časa svoje Hude pravde (Ilija). Zato bo razumljivo, da našega propagandnega in informativnega mesečnika GLAS SKA ne moremo več pošiljati zastoj zgolj v propagandne namene, temveč le onim, ki se zanj zares zanimajo in so zanj pripravljeni tudi kaj žrtvovati.

Srčika založbe Slovenske kulturne akcije je MEDDOBJE, edina slovenska revija za kulturna vprašanja in umetnost v emigraciji. Z Meddobjem se emigracija uvršča v tekmovanje s slovenskimi zamejskimi revijami, pa tudi z revijami v Sloveniji. Brez Meddobja bi bila emigracija bistveno okrnjena. Naša revija je priznana osrednja revija, namenjena prvenstveno zdamskim ustvarjalcem, umetnikom vseh vrst, znanstvenikom in mislecem o kulturnih vprašanjih, ki jih pred nas stavljata svet in dom.

Da nam je takšna revija potrebna in nujna, če hočemo afirmirati svoje kulturno ustvarjanje ter posebno poslanstvo, ki smo si ga v zdomstvu naložili, ko živimo sredi velikega sveta s svetovnim razgledi in gledamo domov s perspektive globalnega slovenstva, ni treba dokazovati, niti ne posebej trkati na vest slednjega kulturnega Slovencea k naroč-

nini, da bomo zmogli tudi to zdajno krizo in rešili svoje kulturno ime.

GLAS Slovenske kulturne akcije pa je naša zveza med nami samimi, naša zveza z domom in z velikim svetom. Je naš razglednik, glasilo naše ustanove, ki v njem oznanja svoje namene, najave in naznanja svoja dela. Je pogovor naročnikov z uredniki, ustvarjalcev s publiko. Je informacija o kulturni dejavnosti v Sloveniji, pa informacija o posebnostih kulturnih pojavov v svetu. Je zabeležba slovenske prisotnosti v kulturi velikega sveta, pa tudi mnenja velikega sveta o nas. Je naš prošnji glas in naša zahvala. Je vse, kar spremlja našo skupnost kot ustanovo. Ni, da bi ga metali na smetišče onim, ki vseh osemnajst let niso pokazali nobenega zanimanja za nas.

Tudi KNJIGE bomo še izdajali, toda brez redne letne naročnine. Zaradi nenehne porasta cen ne moremo preračunati stroškov, pa tudi prodajne cene ne, saj se razmere spreminjajo iz mesca v mesec. Pripravlja se zbirka izvornih slovenskih novel iz okupacijskih dni, o katerih lahko zatrdimo, da so velika umetniška vrednost: izid takšne knjige bo dogodek na zdamskem knjižnem trgu, pomemben za vso slovensko književnost. Mika nas tudi izbor najboljših slovenske poezije iz vrst povojnega izseljenstva in zamejstva.

Vabimo vse kulturo ljubeče rojake: ostanite zvesti Slovenski kulturni akciji, ki že nad osemnajst let nenehno skrbi za ohranitev in poživitev slovenske kulturne ustvarjalnosti v zdomstvu.

dr. tine debeljak
predsednik

o nas pišejo

Tržaško-goriški Novi list je 28. oktobra letos (št. 864, XX) objavil pod stalnim zaglavjem Iz kulturnega življenja tudi poročilo o Diskusiji v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Diskusija se je sukala ob letošnjem predavanju našega rednega člana dr. Jožeta Velikonje na študijskih dnevih v Dragi, kjer je govoril o „Zdomski Sloveniji“. Na večeru sta govorila Ivan Breclj in Franc Jeza. Iz Novega lista povzemamo dobesedno:

Ivan Breclj je v zgoščeni obliki in po lastnih izkušnjah prikazal zdamsko Slovenijo v Argentini ter poudaril ljubezen tamkašnjih naših ljudi do slovenstva in njihovo prizadevanje, da mu ne le ostanejo zvesti, ampak da ostanejo tudi živa in plodna njegova veja... Breclj je tudi ožigosal v Trstu zelo razširjeno mnenje, da je treba odklonilno in prezirljivo sprejeti vse, kar pride od Slovencev iz Argentine, in je zavrnil očitke in predsodke, ki jih le prepogosto širijo o njih ljudje, ki razmer med tamkašnjimi Slovenci sploh ne poznajo.

Franc Jeza je spregovoril o zdamski Sloveniji nasplošno in poudaril predvsem njeno vlogo v nadaljevanju tradicionalnega slovenskega pluralizma na vseh področjih, zlasti na kulturnem in političnem. Omenil je velik prispevek zdamske slovenske kulture k sodobni slovenski literaturi od objave Balantičeve lirike do knjig Zorka Simčiča, Tineta Debeljaka, Rude Jurčeca in drugih, tudi verskih, političnih, filozofskih, zgodovinskih, ki nadaljujejo tradicijo slovenskega duhovnega pluralizma. Rekel je tudi, da je zdamska Slovenija ves povojni čas dozdej tako kulturno kot materialno več dala domovini kot domovina njej.

Pod stalnim zaglavjem Slovenski poldnevnik je tržaška revija Mladika v svoji letošnji 8-9. številki objavila daljše poročilo o letošnjem julijemskem občnem zboru Slovenske kulturne akcije. Komentator je natančno poročal o našem delu

in prizadevanjih. Na isti strani omenja tudi slikarsko razstavo našega rednega člana slikarja Ivana Bukovca, iz Glasa pa ponatiskuje gloslo k Sodjevi knjigi Lepo je biti mlad, kot tudi zapiše kroniko o slikarski razstavi župnika Toneta Gosarja. V 6-7. številki pa je ista revija iz Glasa ponatisnila v celoti sestavek o Slovenski likovni razstavi v Parizu letos.

Novemu listu in Mladiki se Slovenska kulturna akcija iz srca zahvali za vredno in plodno poročanje o našem delu.

Prof. VOJESLAV MOLE, slovenski pesnik, profesor umetnostne zgodovine na univerzi v Krakovu in v Ljubljani, član Poljske akademije znanosti in umetnosti, je ob prejemu antologije poljske medvojne lirike *Žalost zmagovalca*, ki jo je kot bibliofilsko knjigo izdala in založila Slovenska kulturna akcija, pisal 11. 5. avtorju Tinetu Debeljaku pismo, kjer med drugim tudi pravi: „Dragi gospod Tine! Najprisrčnejša hvala za vašo *Žalost zmagovalca*, ki me je naravnost zelektrizirala. Da ste mojstrski prevajalec, sem vedel; tokrat pa ste prekosili samega sebe. Obenem pa ste pogodili dve stvari: poljsko in slovensko zmagovalce in pogovor vam je privrel iz srca. Moram pa dodati, da velja enaka hvala tudi grafičnemu okrasu knjige in prosim vas, da izrazite moje spoštovanje tudi gospe Bari Remec.“

KOLEDAR Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1971 je v celoti ponatisnil na str. 16-122 esej Franceta Papeža Dons je moj ta veseli dan, ki ga je objavil Glas v lanskim aprilski številki ob slavnostni uprizoritvi Linhartove komedije „Ta veseli dan“ v Buenos Airesu v režiji Nikolaja Jeločnika.

Prav tam je z nekaterimi kiticami naznanjen tudi Debeljakov prevod José Hernándezovega Martina Fierra iz „monumentalne luksuzne izdaje, ki je dogodek za slovenski knjižni trg na tujem“.

ROJAKI! VAŠA GMOTNA OPORA SLOVENSKI
KULTURNI AKCIJI BO DOKAZ VAŠE LJUBEZNI
DO SLOVENSKE KULTURE V SVOBODI!

knjige knjige knjige

ZNANI slovenski misijonski duhovnik in vzgojnik Baragovega misijonišča v Lanusu pri Buenos Airesu FRANC SODJA CM je Slovincem podaril novo knjigo z naslovom LEPO JE BITI MLAD (Založilo Baragovo misijonišče. 1971. Str. 181, 11 fotografskih ilustracij. Tiskala tiskarna Baraga v Buenos Airesu.)

Pisatelju morem samo iskreno in brez pridržka čestitati k tako lepo uspelemu delu. Pod 170 naslovi – vsaka stran obsega po en naslov – daje življenjske smernice, ki naj pomagajo graditi osebnost mladega človeka. Pokaže na glavne težave, ki jih srečuje v življenju doraščajoči, na vzor, h kateremu naj stremi, na pota in sredstva, kako vzor doseči. V knjigi ni nič suhoparnega, nič napornega teoretiziranja; vse je vzeto iz življenja in pisano neposredno za življenje. Iz vsake strani diha izredna vzgojna modrost, hkrati pa globoka duhovniška ljubezen do naše mladine tega slovenskega mladinskega duhovnika-pisatelja.

Mislím, da ne pretiravam, če zapišem, da Slovenci od prevodov znanih Tothovih mladinskih knjig še nismo imeli tako lepe vzgojne knjige za mladino. Kot so nekoč Tothove knjige toliko dobrega storile slovenski mladini, bo tudi Sodjeva knjiga premnogim kazala pot v višine krščanskega idealizma, premnogim drugim pa bo pomagala najti pot iz zgubljenosti nazaj na pot idealov. Zato si upam brez pomisleka reči, da bi bili tudi veliki narodi lahko ponosni na takšno knjigo, kot nam jo je bil za našo mladino napisal Sodja.

Knjiga pa ne bo le mladim ljudem v neizmeren blagoslov,

tudi nam odraslim more izredno veliko dati. Saj nihče ne more reči, da je dograjen človek. Ta knjiga more v ljudeh vseh poklicev in starosti prebuditi hrepenenje po nedoseženih idealih. Zato bi želel knjigo v vsaki slovenski hiši, v vsaki slovenski roki. Posebej bo storila veliko dobrega tudi vsem vzgojiteljem, duhovnikom in staršem. Knjiga je kot nalašč za vsakdanje premišljevanje – pet minut vsakodnevne pogovora z Bogom o našem življenju. In kdo ne bi mogel pri vseh svojih siceršnjih opravilih posvetiti nekaj minut temu važnemu opravilu?

Če bi moral povedati, kateri naslovi so najlepši, bi bil v veliki zadregi. Celotna knjiga, od začetka do konca je enako zanimiva, življenjsko važna in mojstrsko obdelana. Sodja je ponovno dokazal, da ni samo velika duhovniška osebnost, ampak tudi bogonarjen pisatelj, ki se odlikuje po lepem jeziku in klenem slogu.

Svoja razmišljanja je pisatelj podprl s citati velikih ljudi, s katerimi začenja vsako novo stran. To niso goli okraski stilistične vrednosti; z njimi je Sodja pokazal, kako dobro pozna mladega človeka, ki je posebej dovzeten za besede in zglede velikih ljudi. Morda bi v tem knjiga še pridobila, če bi imela kaj več življenjskih zgledov velikanov duha in srca.

Tudi oprema knjige je vredna vsebine. Enajst lepih pokrajinskih fotografij krasi knjigo. Tako bo delno tudi zasluga Editoriala Baraga, če bo knjiga našla pot v vse slovenske hiše po svetu, kar ji iz srca želimo.

alozij kukovica

PROŠNJA POSEBNO VELIKIM PRIJATELJEM SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Iz najave novega letnika publikacij naše založbe lahko vidite nič kaj razveseljivo dejstvo, da ima Slovenska kulturna akcija po vsem svetu manj kot 300 rednih naročnikov in stalnih odjemalcev. Toliko ali morda malo več jih upamo ohraniti ob novem letniku, zraven pa morda še kakih 100 naročnikov Glasa SKA.

Vsak, ki se količkaj razume na tiskarniške in upravne stroške, bo tako juvidel, da se s tako nizko naklado in razmeroma nizko naročnino še najosnovnejši stroški ne bodo kriti, kaj šele, da bi govorili o kakšnih res zaželenih in dolžnih honorarjih avtorjem.

Zato se vsem vam, ki ne le želite, marveč tudi morete pomagati Slovenski kulturni akciji pri njenih prizadevanjih za ohranjanje in dvig slovenske kulturne dejavnosti v zdomstvu, toplo priporočimo: postanite

PODPORNI ČLANI naše ustanove. morda MECENI, da nam od časa do časa podarite kakšen pomembnejši denarni znesek – vse v podporo in oporo življenju Slovenske kulturne akcije.

PODPORNA ČLANARINA je za leto 1972 v Argentini 100 novih pesov; drugje po svetu 20 dolarjev, ali njim odgovarjajoča valuta po drugih deželah. To podporno članarino lahko plačate vso hkrati, lahko pa tudi v štirih obrokih.

Veliko uslugo pa bo Slovenski kulturni akciji v sedanjih okoliščinah storil vsak, ki bi ji naklonil brezobrestno posojilo za čimprejšnje kritje dolga, ki ga odplačujemo s pribitkom krepkih obresti. Vseh osemnajst let življenja Kulturne akcije smo zanjo prejeli posojila in jih tudi v redu vračali. Zaupajte tedaj, da vam bomo tudi vašo uslugo enako v redu povrnili!

To veselo upa
blagajnik

† ZDRAVKO NOVAK

V Clevelandu je 28. novembra letos umrl 63 let star Zdravko Novak, pisec leposlovnih črtic, odrskih priredb (Rožni venec, Ustoličenje karantanskih knezov), povesti (Božja pota, Utrinki). Med zdomskimi prosvetnimi delavci se je uveljavil predvsem kot marljiv zbiralec vseh slovenskih zdomskih tiskov, ki jih je vestno zapisoval vsako leto v Zbornikih Svobodne Slovenije od 1956 do smrti: med temi je posebej omenjal tudi vse tiske Slovenske kulturne akcije. Ustvaril si je veliko, najpopolnejšo knjižnico zdomskega tiska in jo lani zapustil slovenskemu bogoslovnemu zavodu Slovenikum v Rimu, kjer je zdaj na uslugo slednjemu, ki pride tja iz domovine ali zamejstva študirat in o-

gledovat slovensko zdomsko publicistično dejavnost. Zdravko Novak je s tem opravil veliko kulturno delo.

Slovenska kulturna akcija, katere zavzet prijatelj je rajni vseskozi bil, se hvaležna klanja njegovemu spominu!

- Na ameriškem in evropskem knjižnem trgu je pobudil pozornost najnovejši roman modernega ameriškega pisatelja Johna Updikeja "Bech a book". Knjiga je izšla hkrati v New Yorku in v Londonu.

- Beograjska Politika ugotavlja, da daje Slovenija federaciji med vsemi republikami največji del svojega narodnega dohodka. V odstotkih se to takole bere: Slovenija daje jug. federaciji 10,7; Hrvatska 9,4; Srbija 8,1; BiH

6,0; Makedonija 3,8; Črna gora 0,0 od stotkov svojega narodnega dohodka.

- Srbska pravoslavna cerkev je s pomočjo mednarodne ustanove Alliance biblique universelle izdala v 20 tisoč izvodih predelan Karadžičev prevod štirih evangelijev. Tej izdaji bo sledila še izdaja ostalih knjig sv. pisma nove zaveze.

- Filmski režiser Franco Zefirelli, posebej poznan po odličnem filmu „Romeo in Julija“, je začel s snemanjem filma o sv. Francišku asiškem z naslovom „Brat Sonce, sestra Luna“. Za vlogo papeža Inocenca III., ki je Franciškov red potrdil, je režiser izbral slovitnega angleškega igralca sir Alec Guinnessa.

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urednik Nikolaj Jeločnik, sourednika France Papež in Ladislav Lenček. Za podpisane članke odgovarja avtor. – Tiska Editorial Baraga SRL., Pedernera 3253, Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime Ladislav Lenček CM, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. – Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Acción Cultural Eslovana), Valentín Debeljak, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

CORREO ARGENTINO Suc. 6 y 7 (B)	TARIFA REDUCIDA CONCESION 6228
	R. P. I. 953701